

Figura nr. 4.1.3 Obținerea ratei dobânzii pentru o nouă valoare viitoare

4.2 Solver

Solver-ul poate fi considerat un rezolvitor de probleme de optimizare. Poate fi folosit cu succes, de exemplu, în cazul repartizării resurselor folosite la obținerea producției pentru a obține maxim de profit. Principalele elemente care definesc parametrii solver-ului din Microsoft Excel sunt următoarele:

- Funcţia obiectiv (pentru maximizare, minimizare sau atingerea unei anumite valori).
- Restricțiile sau constrângerile economice.
- Variabilele care influenţează valoarea funcţiei obiectiv.

Exemplu

O firmă fabrică 3 produse diferite pentru care sunt necesare 5 tipuri de repere. Fiecare unitate de produs necesită utilizarea unei anumite cantități din fiecare reper, conform tabelului următor:

Cantitate reper pentru			
produs	Produs1	Produs2	Produs3
Reper1	1	2	1
Reper2	0	1	1
Reper3	3	1	1
Reper4	2	0	2
Reper5	1	1	3

De asemenea, firma deține în depozit următoarele cantități din fiecare reper:

	Cantitate
Reper1	800
<u> </u>	
Reper2	250
Reper3	820
Reper4	540
Reper5	680

Profiturile unitare pe produs sunt următoarele:

Produs	Profit unitar		
Produs 1	60		
Produs 2	52		
Produs 3	47		

Se cere să se afle următoarele date:

- a) profitul total maxim ce se poate obține în condițiile date;
- b) cantitățile din fiecare produs care asigură profitul total maxim;
- c) componentele profitului total maxim (profitul realizat pe fiecare produs).

Rezolvare

În cazul în care sunteți la prima utilizare a programului de calcul tabelar, recomandăm să verificați dacă Solver-ul a fost deja instalat. Dacă în meniul *Data*, secțiunea *Analysis* nu apare opțiunea *Solver*, atunci trebuie realizată operațiunea de instalare a Solver-ului. Pentru instalare se acționează butonul *Office* și apoi dăm click pe opțiunea *Excel Options*. În fereastra care apare vom selecta categoria *Add-Ins*, alegem din listă *Solver Add-In* și apoi acționăm butonul *Go*.

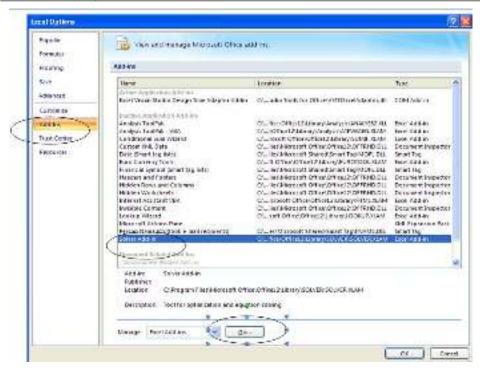

Figura nr. 4.2.1 Instalarea instrumentului Solver

Se construiește modelul problemei într-o foaie de calcul, conform figurii de mai jos, după care se apelează meniul **Data**, secțiunea **Analysis**, butonul **Solver** și se specifică următorii parametri pentru rezolvare:

- Target cell: \$D\$13
- By changing cells: \$D\$3:\$F\$3
- Subject to the constraints: \$C\$5:\$C\$9 <= \$B\$5:\$B\$9; \$D\$3:\$F\$3 >= 0

Figura nr. 4.2.2 Pregătirea modelului de simulare

Figura nr. 4.2.3. Stabilirea parametrilor pentru rezolvarea problemei

Dacă vom acţiona butonul **Solve** din macheta acestui instrument vom obţine valorile optime din căsuţele D3:F3, conform restricţiilor precizate anterior. Rezultatul obţinut este prezentat în figura 4.2.4:

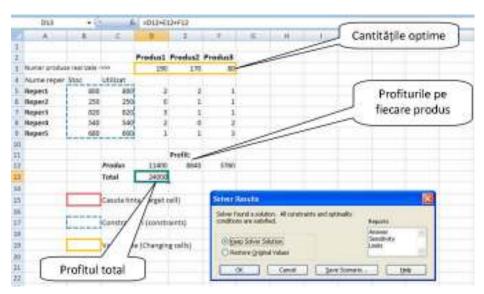

Figura nr. 4.2.4. Rezultatele furnizate de Solver

După ce a fost generată soluția optimă, avem posibilitatea de a selecta diverse rapoarte detaliate în legătură cu valorile utilizate și cu cele obținute ca rezultat final. Aceste rapoarte sunt denumite generic *Answer*, *Sensitivity* și *Limits*. Considerăm că cel mai reprezentativ raport este cel de tip *Answer*, care prezintă de fapt în mod detaliat valoarea funcției obiectiv, valorile variabilelor și situația restricțiilor în urma generării soluției.

Dacă vom modifica valorile stocurilor inițiale sau formulele aferente consumurilor/profiturilor nu trebuie decât să apelăm din nou opțiunea **Solver** din secțiunea **Analysis** și să apăsăm butonul **Solve** pentru a obține rezultatele în noile condiții. Cu alte cuvinte, Solver-ul "memorează" modelul general al problemei și poate fi apelat din nou dacă se modifică valorile parametrilor de intrare.

Rezolvare

Pentru a rezolva această cerință se va utiliza funcția DSUM().

Sintaxa acestei funcții este:

=DSUM(baza de date, numar camp, zona de criterii)

=DSUM(B5:H20;5;K11:K12)

Pentru cazul de faţă, zonele de date reprezentate de argumentele funcţiei sunt:

baza de date: B5:H20;

numărul câmpului implicat în calcul, anume 7 (rest de plată);

zona de criterii: K11:K12.

Apelarea acestei funcții se face similar modelului de calcul pentru funcția DAVERAGE(), cu precizarea că la pasul 4 se selectează funcția DSUM().

5.6 Instrumente pentru analiza datelor. Group. Outline. Pivot table

Exemplul nr.1

Dispunem de un model de evidență a cheltuielilor unui magazin de articole sportive (figura 5.6.1), în care structurarea cheltuielilor s-a făcut pe tipuri de cheltuieli și pe luni. Pentru calcularea subtotalurilor pe categorii de cheltuieli (subtotaluri, totaluri) și pe trimestre, respectiv semestre, s-au folosit funcții SUM. Se cere aplicarea facilităților de analiză a datelor (Group and Outline) pentru a avea acces la niveluri diferite de detaliere și sinteză.

Figura 5.6.1 Foaia Excel cu cheltuieli pe tipuri și luni, valori și formule

Rezolvare

Pentru o primă analiză a datelor pe tipuri de cheltuieli se vor selecta mai întâi căsuţele A4:N9, adică primul grup de cheltuieli (chirie, energie, telecomunicaţii, apă şi canalizare, gaz, respectiv reparaţii - figura 5.6.2A). După aceasta, din meniul *Data*, se va acţiona pe opţiunea *Group*, subopţiunea *Group* şi, la final, *Rows*, adică grupare de linii.

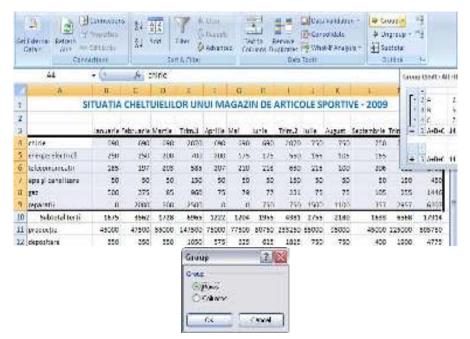

Figura 5.6.2A Optiunea de grupare a datelor care alcătuiesc un subtotal

Similar se va proceda cu căsuțele A11:N14 realizând a doua subgrupare de linii. Ulterior, după același procedeu, se va obține un total general pentru A4:J15.

Încercarea de a realiza o selecție simultană a acelorași două zone cu date despre cheltuieli (A4:N9 și concomitent A11:N14), urmată de aplicarea opțiunii de grupare va declanșa eroarea din figura 5.6.2B.

Figura 5.6.2B Eşuarea grupării datelor pentru selecții multiple

Rezultatul devine vizibil la nivelul foii Excel, în partea stângă a coloanei de numerotare a liniilor (figura 5.6.3). Este vorba despre cele trei butoane care determină sintetizarea datelor la momentul activării prin click (când se transformă în), respectiv despre alte trei care afișează numerele 1, 2, 3 și care determină apariția datelor din foaia Excel pe cele trei niveluri corespunzătoare de sinteză / detaliere: total general (1), subtotaluri (2) și date detaliate (3).

Figura 5.6.3 Interfața de grupare a datelor pe categorii de cheltuieli (linii)

Pentru a crea trei grupări de coloane se va proceda în mod similar, dar se vor selecta în prealabil căsuțele B3:D16, F3:H16, respectiv J3:L16 și, în final, toate căsuțele, adică B3:M16.

Pentru a obţine ca rezultat final gruparea atât pe linii cât şi pe coloane, va fi mult mai eficient de utilizat facilitatea *Outline*. Aceasta înseamnă înlocuirea etapelor repetitive descrise anterior şi va presupune un *click* de *mouse* în zona de date, urmat de activarea opţiunii Group, subopţiunea *Auto Outline*. Rezultatul va fi cel din figura 5.6.4.

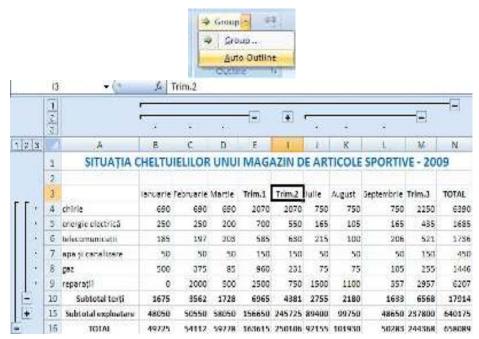

Figura 5.6.4 Gruparea automată a datelor - subtotaluri pe cheltuieli și trimestre

Exemplul nr. 2

Folosind sursa Excel (figura 5.6.5), cu date personale şi cheltuieli curente pentru un eşantion de 20 clienţi fideli ai unui lanţ de magazine alimentare, se cere să se genereze un tabel şi un grafic pivot, prin care să se analizeze valoarea achiziţiilor anuale de alimente, simultan după: sex, localizare şi studii. Ulterior, să se salveze rezultatul ca arhivă web MHT (MTHML – MIME HTML sau Multipurpose Internet

Mail Extensions HTML), astfel încât toate elementele multimedia să fie incluse întrun singur fișier.

200	A	В	C	D	E.	F	G	H	
1	SITUATIA	A CE	LOR MALI	MPOR	TANTE	CHELTUIELI CL	JRENTE DECLARA	TE DE CLIENŢII	
2	FIDELI AI "ALIMSERV SA ROMÂNIA" IN 2009 (EURO) - DATE DE EŞANTION								
3	ID Client	Sex	Localitate	Judet	Studii	Val.alimente	Val.electricitate	Val.ch.incälzire	
4	205789	M	laşi	lași	unity.	6200	800	800	
5	476250	M	laşi	laşi	liceu	4200	1250	950	
6	485123	F	Bacáu	Bacáu	univ.	6600	1500	1000	
7	499589	M	Galați	Galați	umiv.	5000	1000	960	
8	500631	F	laşi	laşi	univ.	7000	1250	1050	
9	655246	F	Galați	Galați	univ.	5300	750	670	
10	679000	F	Bacáu	Bacáu	liceu	800	500	600	
11	724000	F	Bacău	Bacáu	+ -	250	750	875	
12	725156	M	Bacáu	Bacáu	univ.	4500	1250	1075	
13	804689	M	laşi	taşi	*::	275	500	600	
14	804697	M	Paşcani	laşi	univ.	3200	950	975	
15	804705	F	Moinești	Bacau	univ.	3750	900	950	
16	804713	M	Onești	Bacáu	liceu	4700	1100	1025	
17	804922	M	Vaslui	Vaslui	liceu	1200	780	800	
18	804929	F	Muşi	Vaslui	univ.	7000	1750	1025	
19	904737	M	Bärlad	Vaslui	univ.	5300	1800	1000	
20	914745	F	Vaslui	Vaslui	unity.	1800	790	950	
21	920753	M	Tg.Frumos	taşi	liceu	1250	600	700	
22	977761	F	Sascut	Bacău	-	4500	850	900	
23	990667	F	Motoseni	Bacău	univ.	5000	900	950	

Figura 5.6.5 Tabele pivot - foaia Excel sursă

Rezolvare

Se vor selecta mai întâi datele sursă (A3:H23), după care se va activa opțiunea *Pivot Table* (subopțiunea *Pivot Chart*), din meniul *Insert*. Ulterior (figura 5.6.6), se va putea opta pentru o nouă foaie (*New Worksheet*) în care să fie plasate tabelul și graficul pivot (*New Worksheet*), după care se va acționa cu *click* pe butonul *Ok*.

În aceste condiții, rezultatul se va concretiza într-o foaie de calcul suplimentară, Sheet4. În Sheet4, prin marcare și drag&drop, se vor stabili două perspective (dimensiuni) de analiză sau axe folosind zonele Row/Column Labels (Row - linie, Column - coloană), respectiv un filtru - zona Report Filter, prin completarea cu anumite câmpuri disponibile în lista PivotTable FieldList (să le considerăm: localitate, studii, respectiv sex). În zona Values se va plasa variabila de analizat și anume, valoarea achizițiilor anuale de alimente (Val.alimente - figura 5.6.7).

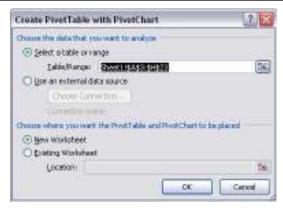

Figura 5.6.6 Selecția datelor sursă pentru tabela pivot

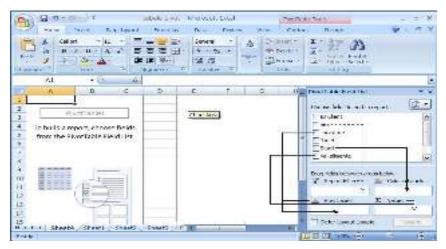

Figura 5.6.7 Definirea axelor de pivotare şi selectarea variabilei de analizat

Ulterior, se va obţine o tabelă pivot (figura 5.6.8) având în corespondent un grafic de tip histogramă.

În acest context se vor exemplifica operaţiunile de mixare a axelor (variabilele/coloanele/câmpurile de analizat), respectiv de inter-schimbare (pivotare).

Astfel, pentru prima operaţiune, se vor combina în zona *Row Labels* câmpurile *Localitate*, respectiv *Studii* (figura 5.6.9). Rezultatul (figurile 5.6.10 - stânga, 56.11) va presupune detalierea tipurilor de studii pentru fiecare oraş. Ulterior, un simplu

dublu click pe căsuţa corespunzând oraşului Bacău va conduce la sintetizarea datelor despre acest oraș din perspectiva studiilor (figura 5.6.10).

Rezultatul anterior va servi și la cea de-a doua operațiune, pivotarea, pentru care va fi suficientă mutarea variabilei de analiză Oraș din zona *Row Labels* în zona *Column Labels* (figura 5.6.11 - dreapta jos).

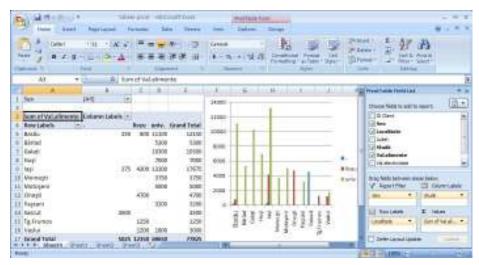

Figura 5.6.8 Graficul pivot după definirea axelor și a variabilei de analizat

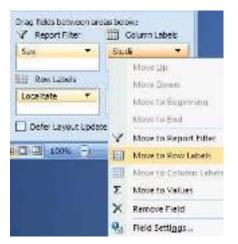

Figura 5.6.9 Mixarea variabilelor Localitate şi Studii

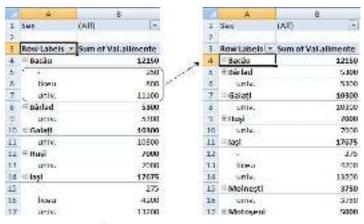

Figura 5.6.10 Rezultatul mixării variabilelor şi sintetizarea datelor pentru o localitate din perspectiva studiilor

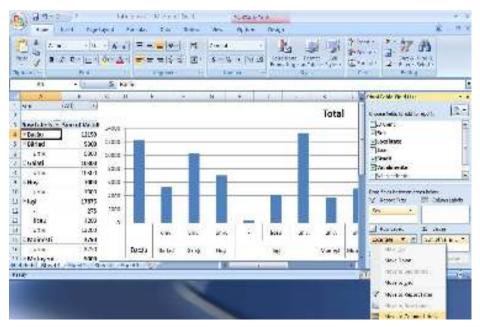

Figura 5.6.11 Rezultatul mixării variabilelor și realizarea pivotării

Graficul pivot din foaia de calcul (figura 5.6.12) se va adapta corespunzător modificărilor descrise anterior la nivelul tabelei pivot.

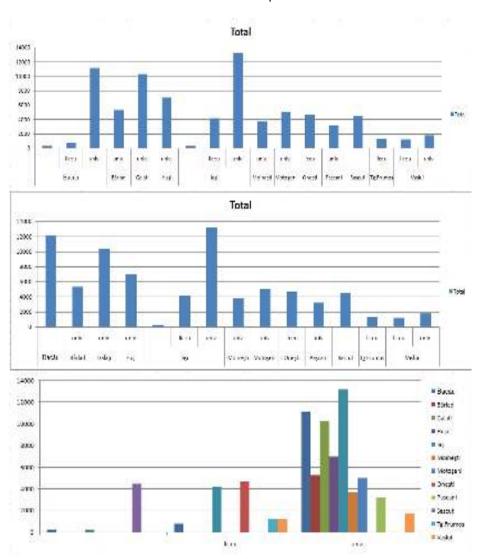

Figura 5.6.12 Modificările anterioare la nivelul graficului pivot

După obţinerea rezultatului pivotării (figura 5.6.13A) se va exemplifica crearea unei ierarhii privind localizarea (Judet şi Localitate - zona *Row Labels*). Pentru aceasta se va marca *Judet* în zona *Pivot Table Field List*, apoi, cu operaţiuni *drag&drop*, câmpurile *Judet*, *Localitate*, respectiv *Studii* se vor repoziţiona în zonele *Row*, respectiv *Column Labels* (figura 5.6.13B).

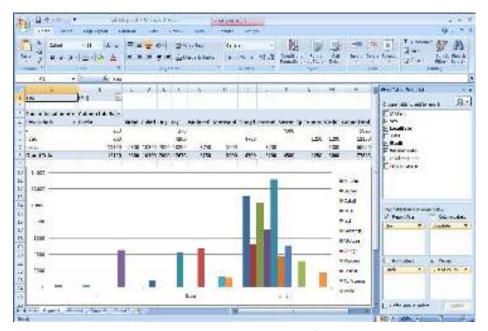

Figura 5.6.13A Rezultatul pivotării

Ulterior definirii ierarhiei (figura 5.6.13B) se va modifica tipul graficului pivot (figura 5.6.13C - grafic tridimensional) și, ulterior, se va proceda la salvarea tabelei și a graficului pivot obținute astfel, în formatul MHT cerut.

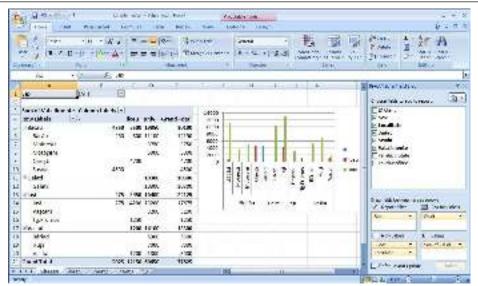

Figura 5.6.13B Rezultatul definirii unei ierarhii pentru localizare

Schimbarea tipului graficului o putem realiza prin acționarea butonului din dreapta al mouse-ului pe grafic, și alegerea opțiunii *Change Chart Type* din meniul contextual. Din fereastra *Change Chart Type* alegem categoria **Column** și tipul de grafic *3-D Column*. Rezultatul este prezentat în figura 5.6.13C.

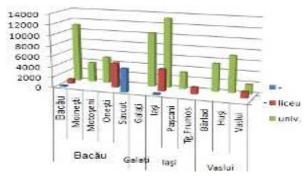

Figura 5.6.13C Modificarea graficului pivot

Pentru salvarea în format MHT mergem meniul principal al Excel la **Save As**, opțiunea *Other Formats*. Din fereastra *Save As* alegem opțiunea *Single File Web*

Page (*.mht; *.mhtl) din lista **Save as type** şi se vor paşii de stabilire a elementelor de salvare (figura 5.6.14).

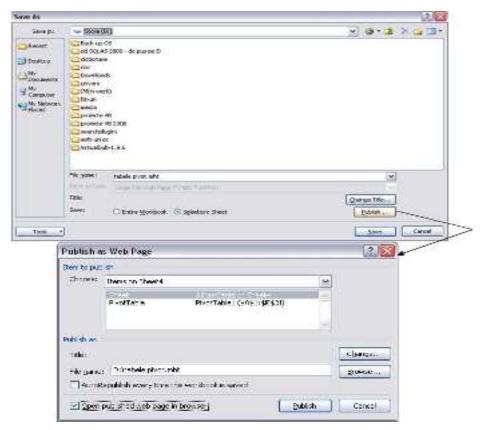

Figura 5.6.14 Stabilirea elementelor de salvat în formatul MHT

Rezultatul se va afişa automat în browser (Internet Explorer - figura 5.6.15).